

Ринок зайнятості України: відбулися слухання у Комітеті

22.7.2026 - | Verkhovna Rada Ukrainy

21 липня 2026 року у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів відбулися слухання на тему: «Ринок зайнятості України під тиском: залучення іноземної робочої сили, захист українських працівників та контроль держави за міграційними процесами».

На слуханнях обговорювалися питання щодо видачі дозволів на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, видачі посвідок на тимчасове і постійне проживання в Україні іноземцям та особам без громадянства, визначення реальних потреб роботодавців у залученні іноземної робочої сили на внутрішній ринок праці та зайнятості України, виявлення, перевірки, обліку та адміністративного видворення (депортації) нелегальних мігрантів, правового статусу перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства, які воюють у складі Збройних Сил України та інших сил оборони, а також збереження національної ідентичності та захисту державного соціокультурного простору в умовах залучення іноземної робочої сили.

У заході взяли участь народні депутати України, представники центральних та місцевих органів виконавчої влади, бізнес-спільноти, наукових установ, громадських організацій та медіа.

Головуюча на слуханнях, Голова Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Галина Третякова, під час комітетських слухань наголосила, що питання трудової міграції, працевлаштування іноземців та забезпечення потреб українського ринку праці сьогодні є предметом широкого суспільного обговорення, активно висвітлюється у засобах масової інформації та соціальних мережах і потребує всебічного професійного аналізу.

Голова Комітету зазначила, що під час підготовки до слухань Комітет отримав значний обсяг статистичних матеріалів, які дозволяють більш комплексно оцінити поточну ситуацію на ринку праці.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що без урахування Сил оборони України та роботодавців, які працевлаштовують до десяти осіб, кількість громадян, зайнятих у продуктивному секторі економіки, становить менше п'яти мільйонів осіб. За наведеними статистичними даними цей показник складає близько 4,9 млн осіб, що, за словами голови Комітету, є надзвичайно тривожним сигналом для економіки держави.

Водночас було відзначено позитивну тенденцію щодо зростання кількості фізичних осіб – підприємців. Якщо у 2020 році в Україні було зареєстровано близько 1,5 млн ФОПів, то наразі їх кількість становить близько 1,7 млн. Це свідчить про те, що потреби ринку праці частково компенсуються розвитком самозайнятості та підприємницької діяльності громадян. Крім того, за результатами проведеного гендерного аналізу спостерігається збільшення частки жінок серед фізичних осіб – підприємців.

Окрему увагу під час слухань було приділено аналізу працевлаштування іноземців та осіб без громадянства в Україні. Галина Третякова наголосила, що в українському законодавстві відсутнє визначення галузей економіки, натомість використовується класифікація видів

економічної діяльності, гармонізована з міжнародними стандартами.

За словами голови Комітету, вперше було отримано детальні статистичні дані, які дозволяють оцінити динаміку працевлаштування іноземців у розрізі окремих видів економічної діяльності.

Зокрема, якщо у 2020 році в економіці України було працевлаштовано 9 880 іноземців, то у 2025 році цей показник знизився майже вдвічі — до 4 720 осіб. При цьому було зазначено, що у 2026 році спостерігається тенденція до збільшення кількості таких працівників, однак остаточні статистичні дані ще потребують уточнення.

Галина Третякова звернула увагу на необхідність з'ясування причин такої ситуації. За її словами, незважаючи на майже дворазове скорочення кількості працевлаштованих іноземців, суспільна дискусія щодо їх залучення до українського ринку праці лише посилюється. Саме тому одним із ключових завдань комітетських слухань є комплексне дослідження причин виникнення такої диспропорції.

У зв'язку з цим голова Комітету звернулася до центральних органів виконавчої влади із пропозицією провести додатковий аналіз територіального розміщення іноземних працівників, а також дослідити особливості їх працевлаштування в окремих регіонах України.

Як приклад вона навела сферу охорони здоров'я, у якій спостерігається незначне, однак позитивне зростання кількості іноземних працівників. На її переконання, важливо встановити, чи працюють такі спеціалісти, зокрема лікарі та хірурги, у прифронтових регіонах, де потреба у медичних кадрах є особливо високою.

Також Галина Третякова наголосила, що Комітет найближчим часом розглядатиме законопроект щодо формування системи оплати праці у прифронтових регіонах та районах активних бойових дій. Основною метою законодавчих змін є створення економічних стимулів для повернення громадян до таких територій та забезпечення їх подальшого розвитку.

За словами голови Комітету, неповернення населення до прифронтових регіонів призводить до їх «зnelюднення», що, у свою чергу, створює серйозні соціально-економічні ризики та може негативно впливати на збереження українських територій. Саме тому питання забезпечення зайнятості населення та створення належних умов для роботи є одним із ключових елементів державної політики відновлення.

Окремо було наголошено, що попри загальне майже дворазове скорочення кількості дозволів на працевлаштування іноземців у 2025 році порівняно з 2020 роком, статистика свідчить про наявність чотирьох видів економічної діяльності, у яких, навпаки, зафіксовано зростання кількості працевлаштованих іноземців. При цьому, як зазначила Галина Третякова, йдеться не про будівельну галузь, що також потребує окремого детального аналізу під час подальшого обговорення.

Продовжуючи аналіз статистичних даних, Галина Третякова зазначила, що попри загальне скорочення кількості працевлаштованих іноземців, у низці видів економічної діяльності спостерігається суттєве зростання їхньої кількості.

Зокрема, за її словами, удвічі зросла кількість іноземців, працевлаштованих у переробній промисловості. Також збільшення зафіксовано у сфері тимчасового розміщення та організації харчування.

Як наголосила голова Комітету, це свідчить про те, що іноземні працівники активно долучаються до забезпечення процесів евакуації громадян України, організації їх тимчасового розміщення, надання допомоги бездомним особам, а також роботи з внутрішньо переміщеними особами. Крім того, вони беруть участь у забезпеченні функціонування сфери охорони здоров'я та наданні соціальної допомоги, де порівняно з 2020 роком зафіксовано зростання кількості працевлаштованих іноземців приблизно на 10 відсотків.

Ще одним видом економічної діяльності, в якому спостерігається суттєве збільшення кількості іноземних працівників, є сфера адміністративного та допоміжного обслуговування. За її словами, у цій сфері також зафіксовано більш ніж дворазове зростання, що потребує окремого ґрунтовного аналізу для розуміння того, яким чином іноземні працівники компенсують дефіцит української робочої сили.

Головуюча наголосила, що першочергове право на зайняття робочих місць повинні мати громадяни України.

За її словами, під час видачі дозволів на працевлаштування іноземців необхідно підтверджувати відсутність відповідних українських працівників як у державі загалом, так і в конкретному регіоні. Саме тому особливої актуальності набуває проведення комплексного територіального аналізу ринку праці, який має здійснювати Державна служба зайнятості України. Такий аналіз повинен чітко визначати випадки, коли дефіцит робочої сили об'єктивно потребує залучення іноземних працівників.

Окремо Галина Третякова наголосила на необхідності обговорення питання імплементації Директиви (ЄС) № 2024/1233, положення якої стосуються запровадження механізму «єдиного вікна» для працевлаштування іноземців.

За її словами, у Верховній Раді України зареєстровано щонайменше три законопроекти, які стосуються зазначеної проблематики. Два з них були підготовлені народними депутатами України та розглядалися Комітетом з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів. Зокрема, йдеться про проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо скасування дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства» (за реєстр. № 11006), ініційований народною депутаткою Галиною Янченко, який продовжив напрацювання народного депутата Ярослава Юрчишина, а також проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку працевлаштування іноземців в Україні» (за реєстр № 11405), поданий народною депутаткою Тетяною Цибою. Після тривалих дискусій за участю Міністерства економіки України та Державної міграційної служби України його положення були використані під час підготовки урядового проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо працевлаштування іноземців та осіб без громадянства» (за реєстр. № 14211).

Пояснюючи зміст європейської директиви, Галина Третякова зазначила, що її основною метою є запровадження механізму «єдиного вікна», відповідно до якого всі адміністративні процедури, пов'язані з працевлаштуванням іноземця, здійснюються комплексно.

Зокрема, одночасно мають вирішуватися питання надання дозволу на працевлаштування, оформлення посвідки на тимчасове проживання, визначення можливості перевезення членів сім'ї, забезпечення житлом, медичним обслуговуванням, соціальними гарантіями та іншими правами іноземного працівника.

За словами голови Комітету, в Україні положення цієї директиви досі не імplementовані, що створює суттєві проблеми під час оформлення документів. Зокрема, статистика за першу

половину 2025 року свідчить, що після видачі близько трьох тисяч дозволів на працевлаштування майже половина з них була скасована через відмову у видачі посвідок на проживання. Такі рішення ухвалювалися Державною міграційною службою України у взаємодії зі Службою безпеки України та Національною поліцією України.

Галина Третякова наголосила, що держава повинна забезпечити належний рівень безпеки та унеможливити перебування на території України осіб, які можуть становити загрозу національній безпеці або бути причетними до терористичної діяльності, організованої злочинності чи інших тяжких злочинів.

Вона підкреслила, що під час залучення іноземної робочої сили необхідно враховувати не лише економічні потреби держави, а й питання громадської безпеки. Саме тому правоохоронні органи та Державна міграційна служба України повинні здійснювати належний контроль за в'їздом, перебуванням та працевлаштуванням іноземців, не допускаючи зростання рівня злочинності у зв'язку із залученням іноземної робочої сили.

«Держава має забезпечити належний рівень захисту громадян України під час реалізації політики щодо залучення іноземної робочої сили», — наголосила Голова Комітету.

За її словами, Державна служба зайнятості України та Міністерство економіки України, сприяючи роботодавцям у задоволенні кадрових потреб, повинні насамперед гарантувати, що до України не потраплятимуть особи, які можуть становити загрозу громадській безпеці або сприяти поширенню негативних криміногенних явищ.

Вона зазначила, що ефективне функціонування механізму «єдиного вікна» має передбачати комплексний підхід до розгляду кожної заяви на працевлаштування іноземця. Зокрема, одночасно з оформленням дозволу на працевлаштування мають здійснюватися перевірки правоохоронними органами, Службою безпеки України, аналізуватися інформація щодо особи іноземця, умов його перебування в Україні, можливості прибуття членів його сім'ї, а також визначатися суб'єкти, які нестимуть відповідальність за забезпечення його перебування та соціального захисту на території України.

Разом із тим Галина Третякова звернула увагу на відсутність належної методології оцінки дефіциту української робочої сили за окремими професіями та кваліфікаціями. За її словами, сьогодні не сформовано достатньо зрозумілого для суспільства механізму, який би підтверджував, що держава здійснює ефективний контроль за видачею дозволів на працевлаштування іноземців виключно у випадках реальної відсутності українських працівників.

На її переконання, проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо працевлаштування іноземців та осіб без громадянства» (за реєстр. № 14211) міг би стати базовою основою для впорядкування зазначених процедур.

Галина Третякова зазначила, що ключовими питаннями комітетських слухань є видача дозволів на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, оформлення посвідки на тимчасове й постійне проживання, запровадження механізму «єдиного вікна», а також визначення реальних кадрових потреб роботодавців, які не можуть бути забезпечені за рахунок українських працівників.

Окрему увагу, за її словами, необхідно приділити питанням виявлення, перевірки, обліку та адміністративного видворення нелегальних мігрантів. Вона зазначила, що у випадках відмови у легалізації перебування іноземців в Україні застосовуються процедури добровільного або

примусового видворення чи депортації, реалізація яких здійснюється Національною поліцією України та потребує додаткових фінансових витрат держави.

«Залучення іноземної робочої сили має здійснюватися із забезпеченням збереження української національної ідентичності, культурних цінностей та соціокультурного простору», — зазначила Голова Комітету.

Вона наголосила на важливості створення умов, за яких іноземці, які прибувають до України для роботи, інтегрувалися б в українське суспільство, поважали українську мову, культуру, традиції та інші суспільні цінності.

Харківський міський голова Ігор Терехов зазначив, що кадровий дефіцит особливо гостро відчувають прифронтові громади, де існує нестача лікарів, учителів, інженерів, будівельників, працівників комунальної сфери, громадського транспорту та промисловості. Водночас, на його переконання, проблема полягає не у відсутності трудових ресурсів, а у необхідності створення таких умов життя та праці, за яких українські громадяни захочуть повернутися до України. Він наголосив, що кадровий дефіцит є наслідком війни, демографічної кризи, вимушеної міграції та втрати мільйонів громадян. Саме тому, на його думку, Україні необхідна не окрема політика щодо трудової міграції, а сучасна державна політика розвитку людського капіталу, яка має бути спрямована на збереження, повернення та розвиток власних громадян. Окремо він зазначив, що підтримує залучення до України іноземних студентів для навчання, однак висловив категоричну позицію проти масового залучення трудових мігрантів, наголосивши, що робочі місця насамперед мають бути забезпечені для громадян України, які захищають державу та повертатимуться до мирного життя після завершення війни.

Заступник Міністра економіки, довкілля та сільського господарства України Дарія Марчак наголосила, що пріоритетом державної політики залишається забезпечення можливостей для працевлаштування громадян України та створення належних умов для їх професійної реалізації. За її словами, першочерговим завданням держави є забезпечення того, щоб кожна людина, яка має можливість і бажання працювати, могла реалізувати своє право на працю, отримувати гідну заробітну плату та працювати у безпечних умовах. Вона підкреслила, що саме підтримка українських працівників є основою державної політики у сфері зайнятості, а питання трудової міграції необхідно розглядати виключно як додатковий інструмент, який може застосовуватися лише у випадках, коли потреби ринку праці неможливо забезпечити внутрішніми трудовими ресурсами або коли це є економічно доцільним.

Члени Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів взяли активну участь у слуханнях, зокрема: Голова підкомітету з питань соціального захисту прав ветеранів Анатолій Остапенко порушив питання координації державної політики у сфері трудової мобілізації та залучення ветеранів війни до трудової діяльності. Він наголосив на важливості створення ефективних механізмів професійної адаптації, працевлаштування та реалізації трудового потенціалу ветеранів як одного з ключових напрямів державної політики їх соціальної реінтеграції.

Голова підкомітету з питань соціального захисту дітей, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України з 2014 року Тетяна Циба акцентувала увагу на необхідності створення належних правових та організаційних умов для працевлаштування іноземних студентів і військових відповідно до вимог чинного законодавства України, із забезпеченням балансу між потребами ринку праці та захистом національних інтересів держави.

Голова підкомітету з питань соціального захисту і реабілітації осіб з інвалідністю та

регулювання діяльності їх підприємств і громадських об'єднань Сергій Гривко у своєму виступі зосередив увагу на наслідках сучасної міграційної політики, наголосивши на необхідності комплексного аналізу її впливу на соціально-економічний розвиток держави, ринок праці, демографічні процеси та систему соціального захисту населення.

Директор Державного центру зайнятості Юлія Жовтяк розповіла про процедуру надання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, а також надала статистику по країнах та регіонах України.

Президент Українського союзу промисловців і підприємців, Голова Об'єднання організацій роботодавців України Анатолій Кінах наголосив, що питання збереження та розвитку людського потенціалу є одним із ключових для забезпечення стійкості економіки України в умовах війни та її повоєнного відновлення. За його словами, міграційна політика, включаючи питання залучення іноземної робочої сили, має бути невід'ємною складовою сучасної комплексної державної політики. Вона повинна формуватися з урахуванням глибоких демографічних, економічних і соціальних викликів, з якими сьогодні стикається Україна. Анатолій Кінах підкреслив, що першочерговим завданням держави має бути максимальне використання внутрішнього трудового потенціалу України. Зокрема, він звернув увагу на необхідність активнішого залучення до ринку праці внутрішньо переміщених осіб, людей старшого віку, жінок, ветеранів війни, а також розвитку програм професійної адаптації та перекваліфікації. Він також акцентував увагу на необхідності удосконалення системи державного замовлення на підготовку кадрів, адаптації законодавства до сучасних потреб економіки, а також комплексного оновлення нормативно-правової бази, що регулює питання праці, зайнятості, міграції та національної безпеки. Окремо Анатолій Кінах наголосив на доцільності розроблення національної моделі залучення іноземної робочої сили з урахуванням міжнародного досвіду та українських особливостей. За його словами, така модель повинна забезпечувати баланс між потребами економіки, захистом національних інтересів, збереженням української національної ідентичності та соціокультурного простору.

Заступник Голови СПО сторони роботодавців на національному рівні Сергій Біленький повідомив про проблеми, пов'язані із залученням іноземної робочої сили. За його словами, пріоритет під час працевлаштування повинен надаватися громадянам України, передусім ветеранам війни, жінкам та особам з інвалідністю.

Голова Державної служби статистики України Арсен Макарчук надав статистику щодо стану ринку праці в Україні.

Секретар Комітету НААУ з питань міграційного права, громадянства, захисту від видворення та екстрадиції Національної асоціації адвокатів України Сергій Кучерявенко звернув увагу на проблеми перебування іноземців в Україні.

Директор Інституту демографії та досліджень якості життя імені Михайла Птухи НАН України Елла Лібанова наголосила на необхідності комплексного врегулювання державної політики у сфері імміграції та працевлаштування іноземців. У своєму виступі вона звернула увагу на низку принципових питань, які, на її переконання, потребують законодавчого та організаційного врегулювання. Зокрема, йшлося про визначення підходів до видачі віз іноземцям, у тому числі щодо можливості одночасного в'їзду членів їхніх сімей, а також про вибір моделі допуску іноземної робочої сили до українського ринку праці. Елла Лібанова висловила позицію щодо недоцільності застосування квотного принципу розподілу дозволів за країнами походження, зазначивши, що оцінка кандидатів має здійснюватися на індивідуальній основі, незалежно від

їх громадянства. Окрему увагу вона приділила необхідності забезпечення ефективного механізму перевірки іноземців, які прибувають до України, а також створення дієвої системи контролю за їхнім перебуванням і працевлаштуванням. За її словами, особливого значення набуває питання відповідальності роботодавців за дотримання вимог законодавства після працевлаштування іноземних працівників.

Генеральний директор Директорату стратегічного планування та координації політик Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України Сергій Собчук зазначив, що формування ефективної політики повернення громадян є одним із важливих елементів відновлення людського потенціалу держави, зміцнення ринку праці та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови.

Голова Державної служби України з питань праці Ігор Дегнера зосередив увагу на практичних аспектах застосування законодавства щодо працевлаштування іноземців, наголосивши на необхідності забезпечення належного державного контролю за дотриманням трудового законодавства під час використання праці іноземних працівників. Окрему увагу він приділив питанням захисту трудових прав іноземців, які здійснюють трудову діяльність в Україні, підкресливши, що реалізація права на працю повинна здійснюватися із забезпеченням рівних трудових гарантій, недопущенням дискримінації, дотриманням вимог законодавства про працю та міжнародних стандартів у сфері праці.

Голова Профспілки залізничників і транспортних будівельників України, Голова Федерації профспілок транспортників України Олексій Семерунь наголосив, що пріоритетом державної політики має бути підтримка українських працівників, підвищення рівня оплати праці, розвиток професійної освіти та усунення дисбалансів на ринку праці. За його словами, статистичні дані свідчать про необхідність удосконалення механізмів зайнятості, а залучення іноземної робочої сили має здійснюватися виключно з урахуванням національних інтересів, потреб економіки та забезпечення рівних можливостей для громадян України.

Начальник Відділу координації та спрямування діяльності центрів рекрутингу Міністерства оборони України Михайло Баннов зазначив, що зміни до міграційного законодавства, ухвалені у 2025 році та на початку 2026 року, суттєво врегулювали правовий статус іноземців, які проходять військову службу у Силах оборони України. За його словами, Міністерство оборони України спільно з Державною міграційною службою України та Офісом військового омбудсмена підготували рекомендації для військових частин щодо сприяння іноземним військовослужбовцям в оформленні посвідок, що забезпечує їм доступ до банківських, медичних та інших послуг, а також створює передумови для подальшого отримання посвідки на постійне проживання чи громадянства України.

Також було заслухано науковців та представників громадськості. Зокрема, старшим науковим співробітником ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» Тетяною Перегудовою, виконавчим директором ГС «Спілка українських підприємців» Катериною Глазковою, головою Профспілки працівників будівництва і промисловості будівельних матеріалів України Василем Андреевим, керівницею відділу міграції і сталого розвитку Міжнародної організації з міграції Анастасією Винниченко, представником Української Ради Бізнесу Лесею Кашпур, генеральним секретарем Федерації професійних спілок транспортників України Олександром Шубіним, провідним науковим співробітником відділу науково-правових експертиз Інституту правотворчості та науково-правових експертиз НАН України Оленою Костюченко, головою Профспілки металургів і гірників України Богданом Оверковським, директором Департаменту економіки Донецької ОДА Семеном Паніотовим, президентом всеукраїнської асоціації компаній з міжнародного працевлаштування Василем Воскробойником було акцентовано увагу на низці проблем, пов'язаних із дефіцитом робочої сили,

удосконаленням механізмів працевлаштування іноземців та осіб без громадянства, забезпеченням пріоритетного права громадян України на зайнятість, поверненням українців з-за кордону, підготовкою та перепідготовкою кадрів, інтеграцією ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб і осіб з інвалідністю до ринку праці, а також забезпеченням належного державного контролю за міграційними процесами.

За результатами слухань очікується напрацювання рекомендацій Комітету щодо підвищення ефективності реалізації державної політики у сфері зайнятості щодо залучення іноземної робочої сили, захисту українських працівників та контролю держави за міграційними процесами.

Деталі слухань у Комітеті – у відеозаписі за посиланням:
<https://www.youtube.com/watch?v=0jCG0SozyR8>

https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/274446.html